

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI**

06

URAIA NA MAADILI

Muda: Saa 1:30

Mwaka: 2022

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B zenye jumla ya maswali **arobaini na tano (45)**.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Soma maelekezo yote yaliyoko katika **fomu maalumu ya kujibia (OMR)**.
4. Jaza taarifa **zote** katika fomu ya OMR.
5. Weka **kivuli** katika kila tarakimu ya **Namba yako ya Mtihani** kwenye nafasi husika katika fomu ya OMR.
6. Weka **kivuli** katika herufi ya jibu sahihi kwa swali la **1** hadi **40** katika fomu yako ya kujibia uliyopewa. Kwa mfano, kama jibu sahihi ni A weka kivuli kama ifuatavyo:

A	B	C	D	E
----------	----------	----------	----------	----------
7. Ukigundua kuwa herufi uliyoweka kivuli **si jibu sahihi**, futa kivuli hicho kwa umakini kwa kutumia **kifutio safi** kabla ya kuweka kivuli katika herufi mpya.
8. Tumia **penseli ya HB** tu katika kujibu swali la **1** hadi **40**, na kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi** kujibu swali la **41** hadi **45**.
9. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

Ukurasa wa 1 kati ya 8

SEREMU A (Alama 40)

Katika swali la 1- 40, chagua jibu sahihi kisha **weka kivuli** kwenye herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu maalum (OMR) ya kujibia uliyopewa.

1. Misaada inayotolewa kwa wahitaji ni ya aina mbalimbali kulingana na uhitaji wa watu. Ni kundi lipi **sio** la wahitaji katika jamii?
A Watoto yatima
B Wanafunzi wa elimu ya juu
C Watu wenye ulemavu
D Wanaoishi katika mazingira hatarishi
E Waathirika wa majanga
2. Ofisa mtendaji wa kata hupatikanaje?
A Huchaguliwa na madiwani
B Huchaguliwa na wananchi
C Huteuliwa na Halmashauri
D Huajiriwa na serikali
E Huchaguliwa na wenyeviti wa mitaa
3. Ni kipi kati ya vifuatavyo **hakiwezi** kuitambulisha shule?
A Madarasa ya shule
B Mipaka ya shule
C Kaulimbiu ya shule
D Nembo ya shule
E Wimbo wa shule
4. Mwanafunzi mwenye tabia nzuri ni lazima awe mwenye kujipenda. Nini maana ya kujipenda?
A Kujisifia mara zote
B Kuwakubali wengine
C Kustahimili na kujikubali
D Kujitegemea katika masomo
E Kujithamini na kujikubali
5. Ni kitendo gani kati ya hivi vifuatavyo kinaweza kutumika katika kutokomeza ukandamizaji wa kijinsia katika jamii?
A Kutoa elimu kwa wote
B Kutoa elimu kwa wanaume
C Kutoa elimu kwa watu wazima
D Kutoa elimu kwa watoto
E Kutoa elimu kwa vijana
6. Jambo lipi **sio** huduma inayoweza kutolewa kwa watu wenye ulemavu?
A Ushauri
B Uadilifu
C Makazi
D Msaada wa kiafya
E Msaada wa kisheria

7. Ni madhara gani hutokea kutokana na ukandamizwaji wa wanawake katika jamii?
- A Kuongezeka kwa vifo katika jamii
  - B Kujengeka kwa matabaka katika jamii
  - C Kuongezeka kwa ufahamu wa haki za binadamu
  - D Kuongezeka kwa ndoa halali katika jamii
  - E Kuongezeka kwa asasi za kiraia
8. Kila raia wa Tanzania ana wajibu wa kulinda amani ya nchi. Ni kwa vipi utatimiza wajibu huu?
- A Kwa kutii sheria za nchi
  - B Kwa kutii maelekezo ya wataalamu
  - C Kwa kutoa taarifa kwa wafadhili
  - D Kwa kutoa elimu kwa wazee
  - E Kwa kutenda haki kwa watu wachache
9. Katika jamii iliyostaarabika watu hujiheshimu na hujikinga na mambo yanayowaitea madhara. Je, kitendo hicho huitwaje?
- A Kujijali
  - B Kuwajali wengine
  - C Kujipenda
  - D Kuwapenda wengine
  - E Kujiamini
10. Mahusiano mabaya baina ya wanajamii huleta athari gani?
- A Vurugu na upendo
  - B Chuki na upendo
  - C Umaskini na ujinga
  - D Migogoro na mapigano
  - E Umbea na umaskini
11. Ni njia ipi bora zaidi ya kufikisha taarifa au maoni kwa uongozi wa shule kuhusu vitendo visivyofaa shuleni?
- A Kutumia sanduku la maoni
  - B Kutumia mkutano wa wazazi
  - C Kutumia wazazi ili kutoa malalamiko
  - D Kutumia ubao wa matangazo
  - E Kutumia Sanduku la Posta
12. Mwalimu mkuu wa Shule ya Msingi Mapinduzi ameanzisha kitengo cha ushauri nasaha katika shule yake. Kitengo hicho kina umuhimu gani?
- A Kutoa mwongozo wa kutatua changamoto
  - B Kueleza mipango ya shule kwa undani
  - C Kudhibiti nidhamu za wanafunzi
  - D Kuandaa mipango ya usafi shuleni
  - E Kuandaa orodha ya wanafunzi wahitaji

19. Mwongozo unaohusu mbinu za kupanga mipango ya maendeleo ya shule hutumiwa na nani?
- A Mwalimu mkuu
  - B Mwalimu mkuu msaidizi
  - C Uongozi wa shule
  - D Kamati ya shule
  - E Serikali ya kijiji
20. Ni njia ipi **haiwezi** kuchochea maendeleo ya sekta mbalimbali?
- A Usimamizi wa biashara
  - B Uchambuzi wa sera za uchumi
  - C Usimamizi mzuri wa fedha
  - D Uimarishwaji wa mazao ya chakula
  - E Kuimarisha stadi za viwandani
21. Ni shughuli ipi ya binadamu huhifadhi rasilimali katika mazingira yetu?
- A Uoshaji wa madini kwa kutumia kemikali
  - B Uchomaji wa misitu na nyasi
  - C Kilimo cha mazao ya mzunguko
  - D Kutumia baruti katika uvuvi
  - E Kutupa takataka sehemu ya wazi
22. Ofisa Mtendaji wa Kata ana majukumu yafuatayo **isipokuwa**
- A kusimamia shughuli zote za maendeleo katika kata.
  - B kusimamia amani na usalama wa raia na mali.
  - C kusimamia shughuli za uchaguzi katika eneo lake.
  - D kuwa katibu wa vikao vyote katika eneo lake.
  - E kuwawakilisha wananchi katika vikao vya serikali.
23. Mwaisa hupenda kujifunza mambo yanayohusu mazingira. Mazingira yanaweza kutumikaje katika kujifunza?
- A Kujaribu nadharia
  - B Kwa kudadisi
  - C Kwa kuuliza maswali
  - D Kwa kutumia maigizo
  - E Kwa njia ya masimulizi
24. Kitendo cha kuhoji kila kitu katika mchakato wa kujifunza huitwaje?
- A Ubunifu
  - B Ustahimilivu
  - C Udadisi
  - D Uvumilivu
  - E Uadilifu

25. Ni kwanini inashauriwa kujenga hoja unapozungumzia jambo lolote?
- A Kuwaelekeza wengine kuhusu ujuzi wako.
  - B Kuthibitisha uadilifu wako mbele ya watu.
  - C Kuthibitisha usahihi wa majibu yako.
  - D Kuthibitisha uwezo wako wa kuongea.
  - E Kuthibitisha uelewa wako mbele ya watu.
26. Uvumilivu una faida gani katika maisha ya shule na nyumbani kwa mwanafunzi?
- A Kudumisha mitazamo ya mafanikio
  - B Kumsaidia kujifunza mambo yaliyopita kiyakinifu
  - C Kumsaidia kukubaliana na matarajio ya jamii
  - D Kumsaidia kukubaliana na maamuzi ya walio wengi
  - E Kujenga uhusiano mzuri na wenzake
27. Ni kwa namna gani tabia ya utoro kwa wanafunzi inaweza kukomeshwa shuleni?
- A Kukubali makosa na kuomba msamaha
  - B Kujifunza kutokana na makosa na kujirekebisha
  - C Kuwakimbia walimu na kujificha
  - D Viongozi wa serikali kuingilia kati
  - E Kukubali makosa ili kujenga uaminifu
28. Ni kwa nini ni muhimu kwa wanafunzi kuuliza maswali wakati wa vipindi darasani?
- A Kuweza kufundishana
  - B Kuweza kujulikana
  - C Kuweza kupata ufafanuzi
  - D Kudumisha nidhamu ya darasa
  - E Kuwafurahisha walimu
29. Vyanzo gani vya taarifa vinaweza kumsaidia mwanafunzi kufanya vizuri katika mitihani yake?
- A Kusikiliza radio na kujisomea vitabu
  - B Kuangalia runinga na sinema
  - C Kusikiliza hadithi na kujisomea
  - D Kucheza michezo na kusoma magazeti
  - E Kusoma magazeti na kuimba nyimbo
30. Kauli ipi kati ya zifuatazo inaeleza hali ya uadilifu?
- A Kutokufuata maadili katika jamii
  - B Kuishi kwa kufuata mawazo binafsi
  - C Kuishi kwa kufuata miongozo ya viongozi
  - D Kuishi kwa kufuata maadili ya jamii
  - E Kuishi kwa kufuata makundi rika

Ukurasa wa 6 kati ya 8

31. Matata ni mwizi lakini hujifanya ni mzuri anapokutana na rafiki yake Kamote na hulaani wenye tabia hiyo. Je ni neno lipi linaelezea tabia anayoionesha Matata kwa rafiki yake?
A Unafiki B Usaliti C Ujasiri
D Uwajibikaji E Uwazi
32. Mitandao ya kijamii ni nyenzo ambayo kama haitatumika vizuri inaweza kuharibu jamii. Ipi ni njia sahihi ya kuzuia athari za mitandao kwa jamii?
A Kufuata misingi ya maadili B Kuzima mawasiliano
C Kutumia kwa nyakati chache D Kutumia taarifa kama zinavyotolewa
E Kutumia faraghani
33. Kila binadamu anayo haki ya kumiliki mali. Haki hii inapatikana katika kundi gani la haki za binadamu?
A Kiuchumi na kijamii B Kisiasa na kiuchumi C Kijamii na kiraia
D Kiraia na kisiasa E Kiutamaduni na kiraia
34. Kwa namna gani balozi anaweza kudumisha uhusiano mzuri kati ya Tanzania na nchi anayoiwakilisha?
A Kuwa na ustahimilivu B Kutoa fursa za biashara
C Kuwa na dhamira thabiti D Kutoa fursa za masomo
E Kutoa misaada ya kifedha
35. Kwanini watu waadilifu hupendwa na kuaminiwa katika jamii?
A Hujijali na kuwa nadhifu B Wana maadili mema na hujali wengine
C Huonesha utiifu na uvumilivu D Wanaonesha furaha na ustahimilivu
E Wana maadili na ukarimu kwa wazee
36. Mojawapo ya changamoto katika Umoja wa Afrika ni migogoro isiyoisha. Ni njia ipi inaweza kutumika katika kutatua migogoro hiyo?
A Kuwa na jeshi moja B Kuondoa umaskini na utu
C Kupambana na rushwa na uzalendo D Kuanzisha balozi katika nchi husika
E Kuheshimu haki za binadamu
37. Tanzania ni nchi inayojulikana duniani kwa ukarimu na amani. Watanzania wanaishi kwa kufuata misingi ipi?
A Umoja, upendo na mshikamano B Utulivu, ushirikiano na uadilifu
C Uwazi, ustahimilivu na upendo D Umoja, uvumilivu na mshikamano
E Upendo, ushirikiano na ujamaa

38. Ni njia ipi inaweza kutumika ili kuepukana na athari zitokanazo na utandawazi katika jamii?
- A Kuhamasisha maendeleo ya sayansi na teknolojia
  - B Kutoa elimu kuhusu madhara ya utandawazi
  - C Kulinda maudhui ya vyombo vya habari vya kimataifa
  - D Kutumia mitaala ya kimataifa katika kujifunza
  - E Kuiga ustaarabu na utamaduni wa nchi za kigeni
39. Tanzania inafaidikaje kuwa mwanachama wa Jumuiya ya Afrika Mashariki?
- A Kufanya biashara na mataifa wanachama
  - B Kupanua soko la bidhaa zinazoagizwa kutoka nje
  - C Kuingiliana kwa tamaduni za kigeni
  - D Kupanua ufadhili wa elimu ya juu
  - E Kutumia bandari na mataifa wanachama
40. Udumishaji wa amani unahusisha uwezo wa wanajamii katika kuchangamana. Ni kwa namna gani watu wenye tamaduni na asili tofauti wanaweza kuchangamana katika jamii?
- A Kwa kuheshimu tamaduni tofauti
  - B Kwa kubadilishana tamaduni zao
  - C Kwa kushirikiana wakati wa matatizo
  - D Kudumisha mila na desturi
  - E Kwa kubadilishana uraia

SEHEMU B (Alama 10)

Katika swali la **41-45**, andika majibu sahihi katika nafasi zilizoachwa wazi kwenye fomu ya kujibia uliyopewa (OMR) kwa kutumia **kalamu ya wino wa bluu au mweusi**.

41. Taja majukumu muhimu mawili ya kiranja mkuu wa shule.
42. Moja ya shughuli za maendeleo ya jamii ni kushirikiana katika kutunza na kuboresha mazingira. Njia zipi mbili zinaweza kutumiwa na wanajamii katika kutunza na kuboresha mazingira?
43. Mtokambali amekuwa na mazoea ya kukiuka sheria za usalama barabarani. Je madhara yapi mawili yanayoweza kumpata?
44. Rushwa ni miongoni mwa changamoto za maendeleo katika taifa. Ni tunu zipi mbili za taifa zinaweza kutumiwa katika kupambana na rushwa nchini Tanzania?
45. Ni njia zipi zinaweza kutumika kuboresha urafiki kati ya Tanzania na nchi nyingine? Bainisha njia mbili.